

Tėvai išvyksta, o vaikas lieka...

Opi šiandien yra vieša paslaptimi tapusi problema – į užsienį dirbti išvažiavusių tėvų palikti vaikai. Pasak pedagogų, socialinių darbuotojų, psichologų, tėvų išvykimas veikia tiek ikimokyklinių, tiek pradinių klasių mokinių, tiek paauglių elgesį.

Tėvų išvykimą dirbti į užsienį patyrusiems 12-18 metų vaikams būdingiausios emocijos: ilgesys, nerimas, kaltė, kurios įtakoja pyktį, agresyvumą bei stresą. Neatsižvelgiant į tai, ar išvyksta vienas tėvas, ar abu, vaikas įgauna naujų asmeninių savybių: tampa savarankiškesniu, atsakingesniu, pareigingesniu, išstvermingesniu. Tai įtakoja naujai atsiradusios pareigos. Nors vaikai tėvų emigracijos kontekste yra priversti greičiau bręsti, tačiau susiduriama su dideliais pavojais: laisve ir sumažėjusia kontrole.

Tėvų išvykimą vaikai supranta kaip netektį. Ir kuo mažesnis vaikas paliekamas, tuo skaudžiau jis tai išgyvena, net jei paliekamas labai artimam žmogui – močiutei, seneliui, tetai. Jam gali aiškinti, kiek tik nori, jis vis tiek jausis paliktas. Aišku, dabar kažkiek padeda bendrauti naujausios technologijos, bet jos tik sušvelnina problemą. Paaugliai dar sugeba suprasti, kad verta pakentėti, o mažuosius menkai guodžia iš kompiuterio ekrano žvelgianti mama. Kuo vaikas mažesnis, tuo skaudžiau reaguoja į tėvų išvykimą. Antra vertus, paauglystėje prasideda įvairios su brendimu susijusios problemos ir krizės, todėl šiuo atveju reikia, kad kažkas jiems nustatytų ribas, todėl tėvų nebuvimas šalia kelia kitokias problemas.

Tėvai neturėtų palikti savo vaikų ir išvykti į užsienį, nes tai daro neigiamą įtaką jų vaikams, vaikai tampa labai pikti, užsidarę, nervingi, jautrūs. Jie mažiau bendrauja su žmonėmis, turi mažiau draugų, nes jaučiasi atstumti, nemylimi ir nereikalingi tėvams, juk visų didžiausias noras augti su savo tėveliais. Vaikai ilgisi pilnos šeimos, nes jie tik savo šeimose jaučiasi saugūs, laimingi ir mylimi. Svarbiausia žmogaus vertybė yra šeima, nes tik šeima suteikia pilnatvės, stiprybės ir pasitikėjimo. Vaikai neturi juridinio atstovo, kuris jiems atstovautų sprendžiant įvairias problemas: gydymo, mokymo ir kitas. Pasitaiko atvejų, kai tokie vaikai tampa agresyvūs mokykloje, prasčiau elgiasi tiek su mokytojais, tiek su bendraamžiais, blogiau mokosi. Šie vaikai patiria didesnę laisvę, mažesnę namiškių domėjimąsi jų mokymusi.

Tėvų išvykimas atšaldo ir atitolina tėvų ir vaikų santykius. Tėvai daug dirba ir mažai galvoja apie savo vaikus, nemato kaip jie auga, kaip jie kiekvieną dieną nudžiugina naujais įgūdžiais. Vaikai, tuo tarpu, nepajaučia motiniškos meilės, nes niekas taip vaikais nesirūpina ir taip

jų nemyli kaip tikrieji tėvai. Dažnai vaikų ir tėvų santykiai paauglystėje yra šalti ir konfliktiški, nes jie nesugeba vieni kitų suprasti.

Vaiko savijauta labai priklauso nuo to, kaip tėvai sugebėjo vaiką paruošti atsiskyrimui, kaip dažnai ir kokiais būdais su juo palaiko ryšį. Informacinių technologijų amžiuje pabendrauti internetu nėra sunku, bet kiekvienam vaikui reikia prisilietimo, apkabinimo, bučinio, mažesniems - ir pasakos prieš miegą. Jei vaikui kilęs poreikis išsipasakoti, išsiverkti nerealizuojamas iš karto, vėliau tas noras praeina, vaikas užsisklendžia, pats bando spręsti problemas. Būna, kad emocinį trūkumą tėvai stengiasi kompensuoti materialiniais dalykais: brangiais telefonais, madingais drabužiais. Tačiau toks ryšys iš viso gali nutrūkti, nes tėvai tampa reikalingi tik dėl siunčiamų daiktų.

Rekomendacijos tėveliams:

- **Svarbu kuo daugiau kalbėtis su vaiku apie jo išgyvenimus bei jausmus.** Užgniaužta liūdesio ar kita emocija kuria vidines įtampas, kurios gali bet kada išsiveržti, o visi žmonių patiriami išgyvenimai yra natūralūs, todėl nereikia jų baimintis.
- **Prieš išvykstant tėvams, ar vienam iš tėvų, reikia su vaiku smulkiai aptarti gyvenimą po išvykimo.** Turėtų būti aptartos vaiko elgesio taisyklės, pareigos, teisės. Dažnai vaikas mano, kad teisę riboti jo elgesį, skirti užduotis turi tik tėvai. Tuo atveju, jeigu vaikas paliekamas giminaičiams prieš tai neaptarus jo laukiančių naujų gyvenimo sąlygų, gali kilti konfliktų.
- **Giminaičiams nereikėtų priiimti tėvų vaidmens.** Vaikui atsiras pasipriešinimo reakcija, kada giminaičiai prisiima visas tėvų pareigas ir naudojami visomis jų teisėmis. Tokia situacija sukelia konfliktus, nuolatinę stresinę vaiko būklę.
- **Nereikia vaikui suteikti per daug savarankiškumo, atsakomybės,** tačiau reikia suprasti, kad naudojant per didelę kontrolę bus neišvengta pasipriešinimo.
- **Svarbu įvertinti, su kokiais asmenimis paliekamas vaikas.** Tėvai turi įvertinti ne tik materialines sąlygas, bet ir vaiko norus bei ryšius su asmenimis, su kuriais jis paliekamas. Svarbu ne tik geri vaiko ir asmenų santykiai, grįsti pasitikėjimu, bet ir tų asmenų autoritetas bei pavyzdys vaikui.
- **Svarbu nelaužyti susitarimų, negalima prarasti vaiko pasitikėjimo.** Praradus pasitikėjimą nutrūksta šiltas tarpusavio bendravimas. Vertėtų rimtai apsvarstyti kiekvieną vaikui duodamą pažadą, kad vėliau nebūtų sunku jį išpildyti.
- **Tėvai turėtų vaikui paaiškinti, jog jis nėra kaltas dėl išvykimo,** nes vaikas gali pradėti galvoti, jog tėvų bei jo pačio psichologinę kančią sukelia tėvų noras jam suteikti geresnį gyvenimą.
- **Tėvai turėtų sutvarkyti laikinosios vaiko globos įteisinimą,** kad vėliau tam tikrose situacijose nekiltų keblumų, pvz., jei vaikui skubiai reikalinga operacija, būtinas tėvų ar

oficialių globėjų sutikimo parašas. Todėl ne mažiau kaip prieš 30 dienų iki išvykimo savo gyvenamosios vietos savivaldybės Vaiko teisių apsaugos skyriui (tarnybai) turi pateikti prašymą skirti vaiko laikinuoju globėju kitą asmenį (tėvai turi jį nurodyti), taip pat nurodyti terminą, kuriam kitas asmuo paskiriamas vaiko juridiniu atstovu.

- **Svarbu palaikyti ryšį su vaiku.** Dažniausiai tėvai išvyksta į užsienį dėl finansinių problemų, todėl dažnas jų mano, jog išspręsti finansiniai klausimai savaime panaikins kitus rūpesčius. Galvojama, kad dėmesio vaikui stygių galima kompensuoti materialiniais dalykais (tereikia vaikui atsiųsti pinigų, naujų drabužių, įmantrių aksesuarų, telefonų ir kt.). Žinoma, vaikas jaučiasi smagiai, kai jį tėvai apipila dovanomis, bet jos negali atstoti mamos apkabinimo, pasakos prieš miegą ar sužaistos šaškių partijos su tėčiu. Šiais laikais yra daug įvairių galimybių palaikyti ryšį su vaiku (telefonu, internetu ir pan.). Be abejo, jei vaikas žinos, kad kiekvieną vakarą per Skype su tėvais bus aptarti dienos įspūdžiai, vargai ir džiaugsmai, jam bus lengviau, nors tai ir nėra gyvas bendravimas. Tėvai turi visada domėtis vaiku, rodyti jam dėmesį bei kalbėtis.
- **Užsienyje dirbantiems tėvams svarbu nuolat bendrauti su pedagogais, giminaičiais.** Tėvų bendradarbiavimas gali vykti įvairiais būdais: telefonu, internetu, susitinkant.

*NĖRA SVARBESNIO UŽ
MEILĖS POREIKĮ – JAVUSTI,
KAD KAŽKAM PRIKLAUSAI
IR ESI MYLIMAS.*

Parengė Salantų gimnazijos psichologė Milda Blauzdytė, soc. pedagogė Danguolė Paulikienė